

fra Borislav Pandžić

PROFESOR I ODGOJITELJ NA ŠIROKOM BRIJEGU

Sveti je Augustin, jedan od najvećih govornika i propovjednika u povijesti Crkve, rado govorio o mučenicima. Pozornim iščitavanjem njegovih propovijedi uočava se kako je malo prostora davao načinu na koji su prvi kršćani bili mučeni ili ubijani. Više od samih povijesnih činjenica zanimala ga je duhovna poruka, odnosno koju poruku njegovi slušatelji mogu preuzeti u svoj život.

Iz toga razloga, naglasak ovog prikaza nije na iznošenju povijesnih činjenica o načinu smrti pojedinih fratara, nego na isticanju svjedočanstva njihova života. Stoga, nije naodmet kazati nekoliko misli o načinu pogubljenja fra Borislava Pandžića, jer nam to može dodatno osvijetliti njegov život i ono što bismo od njega mogli naučiti.

Za razliku od jedanaestorice druge braće, koji su 7. veljače na Širokom Brijegu bili strijeljani u zatiljak i kasnije poliveni benzinom i zapaljeni, fra Borislava su komunisti najvjerojatnije ili nožem ili metkom pogodili u srce te su zatim njegovo mrtvo tijelo gurnuli niz stepenice u ratno sklonište.

fra Borislav Pandžić i fra Dobroslav Šimović u župnom uredu

Iskaznica fra Borislava Pandžića

Način smrti uvelike odražava fra Borislavov život, njegovu osobnost i karakter. Njegovi životopisci svjedoče kako je fra Borislav, rođen 7. siječnja 1910. u Dri-
novcima, u sebi nosio prirodenu dobrotu te kako je kasnije kroz odgoj u sjeme-
ništu ta dobrota bila produbljena. Dobrotom je svoga srca bio uzorom ostalim
sjemeništarcima i studentima te je i na njih prenosio dio svoje osobnosti, svoga
srca, koje će na koncu života, kako je već istaknuto, biti udareno.

Fra Borislavov redovnički i svećenički život na poseban će način biti obilježen
boravkom na Širokom Brijegu, gdje će provesti posljednjih osam godina svoga
života. Iako je na Brijegu obnašao i službu tajnika gimnazije i nastavnika vjero-
nauka, ono po čemu će biti najviše upamćen jest njegova služba odgojitelja u
sjemeništu.

Biti odgojitelj mladima, živjeti 24 sata s njima, nije nimalo lagano. Riječ je o službi
od koje se više bježi nego što ju se priželjkuje. U toj službi, kao uostalom u sve-
mu, važnije je svjedočanstvo života negoli riječi jer mladi sve upijaju: od gesta
i pogleda, do odnosa s drugima itd. Na tom su tragu misli pape Pavla VI. kako
„suvremeni čovjek radije sluša svjedoke negoli učitelje, a učitelje samo ako su
svjedoci.“

Prirodna dobrota koju je fra Borislav već u ranim studentskim danima uspijeva-
o prenijeti na druge, kao da ga je na neki način pripremala za službu odgojitelja.
U kolikoj je mjeri uspijevaio prenijeti svojim pitomcima dio svoga srca, ono što je
sam posjedovao, najbolje govore svjedočanstva njegovih sjemeništaraca, koje
donosi Jozo Tomašević-Koška. Ovo su samo neka od njih: „Njemu mogu za-
hvaliti što sam odgojen za svećenika“; „Bio je čovjek dobra duha i prirode, kao
i dobar svećenik“; „Zacijelo je radio na svojoj duhovnoj izgradnji, i želio da i mi
budemo takvi“; „Kod kuće su meni govorili da moram biti kao on.“

U svojoj odgojiteljskoj službi fra Borislav je prije svega nastojao biti svjedok, pri-
mjer, a zatim i učitelj jer je bio svjedok. U kojoj je mjeri sam bio svjestan zahtjev-
nosti te službe, svjedoči sam u jednom svom kratkom osvrtu u kojem piše kako

fra Borislav sa sjemeništarcima 1942. - 1943. godina

svjedočanstvo života dolazi prije svake teorije. „Dobar primjer više koristi, bolje odgaja mladež nego sva teoretska razlaganja. Valjan primjer svećenika, posebno odgojitelja, koji sabrano i skrušeno govori sv. misu, odgaja mladež i goji u njoj ljubav prema tako uzvišenom sakramentu.“

U spomenutom članku govori o važnosti euharistije, pričesti u životu sjemeništaraca. Pozornim iščitavanjem članka lako se uočava kako je fra Borislav u svom radu sa sjemeništarcima bio na tragu ondašnjih novijih teoloških strujanja, koja su isticala važnost česte pričesti. Pored toga što ih je poticao na redovitu pričest, još važnije, on ih je nastojao podučiti o njezinoj važnosti, podučiti o smislu, a ne zastati tek nad nekom normom i crkvenim propisom. Osim toga, iz njegova članka možemo zapaziti kako je djeci u odgoju davao slobodu i nije ih prisiljavao ni na što.

Svjedok mladima za vrijeme života, svjedok u trenutku smrti. Svjedočenje životom na koncu kao da na neki način daje pečat svjedočanstvu njegova života. Smrt udarcem u srce kao da pokazuje gdje je bilo središte fra Borislavova života, gdje je bila os oko koje se sve okretalo.

Gospodine Bože, izvore sve dobrote. Neka i naša srca budu zahvaćena tvojom dobrotom i ljubavlju kako bismo svojim životom i svojim riječima druge nastojali privesti tebi, od kojega dolazi svako dobro. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

fra Renato Galić

SLUGA BOŽJI FRA ANDRIJA TOPIĆ I 49 BRAĆE

SVJEDOCI VJERE

Zagreb, 2026.